

Leesclub 109: Cultuur & identiteit

Stenen eten
van Koen Caris

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Stenen eten* van Koen Caris. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

- 1 Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
- 2 Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
- 3 Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
- 4 Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'NaamsvermeldingNietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

‘Daarbij wist ik best welke vraag er op hun lippen brandde: waarom heeft ze het gedaan? In het dorp denkt iedereen alles te weten. Dus de dingen die ze niét weten (omdat ze er niet bij waren, omdat de verhalen elkaar tegenspreken of omdat het ze gewoon geen reet aangaat) zijn geen feiten die nog achterhaald moeten worden, maar details die ze zelf mogen invullen. De theorieën bleven openlijk in het rond vliegen.’ (p. 117)

Ben woont met zijn moeder in een klein dorp. Drie jaar na de suïcide van zijn zus Kim worden Ben en zijn moeder opnieuw geconfronteerd met een reeks zelfdodingen van jongeren uit het dorp. Naast het eigen verdriet dat weer naar boven komt, krijgen zij ook te maken met nare en verwijtende blikken van dorpsgenoten.

Tegelijkertijd ontdekt Ben dat hij gevoelens begint te krijgen voor Tom, één van zijn beste vrienden. In het vacuüm dat ontstaat in de weken tussen elk nieuw verdriet ontdekken zij elkaar en de liefde.

In deze leesclub discussieer je over de impact van zelfdoding binnen een gezin, maar ook binnen een gemeenschap, over de onvermijdelijke schuldvraag, over groepsdruk en over het ontdekken van je identiteit en seksualiteit.

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *Stenen eten*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *Stenen eten* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen

Vraag 1

Wie zijn de vrienden van Ben, de ik-persoon?

Vraag 2

Hoe gaat Bens moeder om met de zelfmoord van haar dochter Kim?

Vraag 3

Tijdens Emma's feestje praten Emma en Ben kort met elkaar bij de vijver. Waar hebben ze het over?

Vraag 4

Wie is Crackerjack?

Vraag 5

Wat stoppen Hettie en Ben aan het einde van *Stenen eten* bij alle gezinnen in de brievenbus?

Antwoorden

- 1 Tom en Hettie
- 2 Zij trekt zich terug en zorgt niet meer goed voor zichzelf en Ben.
- 3 Het gesprek gaat over (foto's van) Kim.
- 4 Hij was Kims vriend. Na haar dood verwaarloost hij zichzelf. Mensen in het dorp zien hem als schuldige aan haar dood.
- 5 Een lijst met taken die je afgerond moet hebben voor een suïcidepoging.

Vraag

3

Vraag

2

Vraag

1

Antwoorden

Vraag

5

Vraag

4

Grenzen van herkenning? 1

Niet lang na het overlijden van Kim, besluit Bens vader zijn gezin te verlaten. Vind je zijn keuze begrijpelijk of helemaal niet? Leg je antwoord uit.

Grenzen van herkenning? 2

Ben probeert zijn moeder te beschermen en haar weg te houden van de mogelijke confrontatie met nieuw verdriet. Vind je dat Ben zijn moeder daarmee helpt of juist niet? Leg je antwoord uit.

Grenzen van herkenning? 3

Emma's moeder gaat elke dag met foto's bij de supermarkt staan. Kun je je haar actie voorstellen of begrijpen? Leg je antwoord uit.

Grenzen van herkenning? 4

'...maar ma en ik zijn niet goed in samen verdrietig zijn. Daar worden we twee vreemden van.' (p. 102). Voor welke personen geldt dit nog meer in *Stenen eten*? En in hoeverre geldt dit voor jou? Leg je antwoord uit.

Grenzen van herkenning? 5

In het dorp wordt, ondanks het verdriet, bijna elke avond een feest georganiseerd. De jongeren zeggen houvast bij elkaar te vinden. Hoe kijk jij daar tegenaan: vind je zulke feesten ongepast, of zie je het belang ervan? Leg je antwoord uit.

Grenzen van herkenning? 6

Na het overlijden van Milan zijn de gesprekken anders, reageren mensen kalmer. Ben vraagt zich af waardoor dat komt. Is het omdat het nu om een jongen gaat, komt het omdat Milan de tweede is, of komt het door de grote liefde die hij had voor Emma? Wat denk jij? Leg je antwoord uit.

Grenzen van herkenning? 7

In de roman worden verschillende situaties beschreven waarin Ben niet ingrijpt, terwijl hij dat misschien wel had kunnen doen. Op Toms feestje ziet Ben bijvoorbeeld verschillende jongeren die verdacht gedrag vertonen, maar hij doet niets. Is Ben door het gebrek aan ingrijpen ergens schuldig aan, denk je? Leg je antwoord uit.

Grenzen van herkenning? 8

Op verschillende momenten speelt groepsdruk een belangrijke rol in *Stenen eten*. Op welke momenten? Herken jij enkele van die momenten binnen jouw eigen vriendengroep of klas? Hoe ga je daarmee om? Leg je antwoord uit.

Grenzen van herkenning?

3

Grenzen van herkenning?

2

Grenzen van herkenning?

1

Grenzen van herkenning?

6

Grenzen van herkenning?

5

Grenzen van herkenning?

4

Grenzen van herkenning?

8

Grenzen van herkenning?

7

Stof tot nadenken? 1

Aan het einde van *Stenen eten* stoppen Ben en Hettie kopietjes van de lijst in de brievenbussen van ouders in het dorp. Ze willen niet dat mensen weten dat zij dat hebben gedaan. In hoeverre vind jij dat zij de andere jongeren uit het dorp nu verraden hebben of dat zij hen juist helpen? Leg je antwoord uit.

Stof tot nadenken? 2

In Dina's Bar zegt Ben tegen Jack: 'Ik wil niet aan Kim herinnerd worden. Ik wil kunnen blijven doen alsof ze nooit heeft bestaan, net zoals pa nooit heeft bestaan.' (p. 156). Denk je dat Ben hierover aan het einde van het boek hetzelfde denkt? Waarom wel of niet?

Stof tot nadenken? 3

Ben en zijn moeder krijgen te maken met zeer nare reacties op het moment dat er opnieuw een jongere suïcide pleegt in het dorp. Hoe interpreteer jij die reacties?

Stof tot nadenken? 4

Ben vraagt zich geregeld af of hij zijn eigen ogen nog wel kan vertrouwen. Dat was altijd al zo, maar dat gevoel is na het overlijden van Kim verergerd. Wat is het effect hiervan op jou als lezer? Kun je deze ik-verteller vertrouwen? Leg je antwoord uit.

Stof tot nadenken? 5

Zoals uit het citaat in de inleiding van deze leesclub blijkt, vertelt *Stenen eten* de lezer ook iets over de kracht van woorden en verhalen. Ze kunnen mensen verbinden, maar ook mensen tegen elkaar opzetten. Welk personage gebruikt de kracht van taal volgens jou op de meest positieve manier en wie op de meest negatieve manier? Waaruit blijkt dat?

Stof tot nadenken? 6

Een centraal thema in het boek is de relatie tussen een individu en de gemeenschap (met name het dorp, de andere jongeren in het dorp). Laat *Stenen eten* zien dat identiteitsvorming vooral een individueel proces is of eerder een collectief proces? Leg je antwoord uit.

Stof tot nadenken? 7

Stenen eten bevat veel vooruitwijzingen en terug verwijzingen. Wat is het effect hiervan op jou als lezer? Maken deze verwijzingen het boek boeiender of lastiger om te lezen? Wil je het daardoor nog een keer lezen of juist niet? Leg je antwoord uit.

Stof tot nadenken? 8

Stenen spelen een belangrijke rol in het boek, vandaar ook de titel *Stenen eten*. Op welke manier spelen stenen een rol en waarvoor staan ze symbool?

Stof tot nadenken?

3

Stof tot nadenken?

2

Stof tot nadenken?

1

Stof tot nadenken?

6

Stof tot nadenken?

5

Stof tot nadenken?

4

Stof tot nadenken?

8

Stof tot nadenken?

7